

Opinia Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie komunikatu Komisji do Rady Europejskiej „Europejski plan naprawy gospodarczej”

COM(2008) 800 wersja ostateczna

(2009/C 182/15)

Sprawozdawca generalny: **Thomas DELAPINA**

Dnia 26 listopada 2008 r. Komisja Europejska, działając na podstawie art. 262 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską, postanowiła zasięgnąć opinii Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego w sprawie

komunikatu Komisji do Rady Europejskiej „Europejski plan naprawy gospodarczej”

COM(2008) 800 wersja ostateczna.

Dnia 2 grudnia 2008 r. Prezydium Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego powierzyło przygotowanie opinii w tej sprawie Sekcji ds. Unii Gospodarczej i Walutowej oraz Spójności Gospodarczej i Społecznej.

Mając na względzie pilny charakter prac, na 450. sesji plenarnej w dniach 14–15 stycznia 2009 r. (posiedzenie z dnia 15 stycznia) Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny wyznaczył Thomasa DELAPINĘ na sprawozdawcę generalnego oraz stosunkiem głosów 179 do 1–3 osoby wstrzymały się od głosu — przyjął następującą opinię:

1. Streszczenie i wnioski

1.1 Za pomocą globalnego programu stabilizacji sektora finansowego we wszystkich jego krajowych wydaniach międzynarodowa wspólnota państw wysłała wyraźny sygnał: polityka gospodarcza przejęła jasną odpowiedzialność za globalną stabilność gospodarczą. Obecnie za pomocą europejskiego planu naprawy gospodarczej również Unia Europejska wyraźnie pokazała swoją gotowość do zdecydowanego przeciwdziałania kryzysowi z wykorzystaniem wszystkich dostępnych środków.

1.2 Efekt psychologiczny planu naprawy gospodarczej należy uznać za równie istotny jak wyniki osiągnięte dzięki wykorzystaniu środków finansowych. Te sygnały polityki gospodarczej powinny bowiem wywołać zdecydowaną stabilizację zaufania konsumentów i inwestorów. Jednakże po nich nastąpić powinny szybkie działania wszystkich zainteresowanych podmiotów — w szczególności Komisji Europejskiej i państw członkowskich — aby pesymistyczne oczekiwania nie umocniły się.

1.3 Działania służące ożywieniu gospodarki realnej mogą przynieść oczekiwane skutki jedynie wtedy, gdy przywrócona zostanie pełna funkcjonalność sektora finansowego. W tym celu oprócz różnych pakietów ratunkowych niezbędne są przywracająca zaufanie reorganizacja i uregulowanie na nowo rynków finansowych na wszystkich szczeblach.

1.4 W europejskiej polityce gospodarczej dostrzeżono konieczność uzupełnienia dotychczasowej orientacji podażowej o aktywną makroekonomiczną politykę antycykliczną. Ponadto EKES z zadowoleniem przyjmuje dążenie do lepszej ochrony najsłabszych członków społeczeństwa oraz do skuteczniejszej koordynacji polityki gospodarczej. Jednakże w porównaniu do pakietów przygotowanych w innych regionach świata europejski plan naprawy gospodarczej wydaje się dość skromny.

1.5 Zdaniem Komitetu niezwykle ważne jest, by programy inwestycji publicznych oraz zachęty finansowe na rzecz naprawy gospodarki wspierały również niezbędne w przyszłości przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną. Komitet wzywa Komisję i państwa członkowskie do odpowiedniego dostosowania planów i programów naprawy.

2. Od kryzysu kredytów hipotecznych o podwyższonym ryzyku (subprime) do globalnej recesji

2.1 Przyczyny obecnego kryzysu finansowego i gospodarczego są złożone. W swoim oświadczeniu przyjętym na szczycie w dniu 15 listopada szefowie państw i rządów grupy G-20 wskazali następujące przyczyny: polityka monetarna i kursowa, które doprowadziły do nadmiernej płynności, brak uregulowania lub niedostateczne uregulowanie niektórych obszarów i podmiotów, dążenie do osiągnięcia nierealistycznie wysokich zysków przy niedostatecznej ocenie lub znajomości ryzyka ze strony podmiotów rynkowych oraz organów nadzorczych i regulacyjnych, nadmierny efekt dźwigni, niedostateczna koordynacja strategii makroekonomicznych oraz niewystarczające reformy strukturalne. W rezultacie pojawiły się problemy, wskazujące na konieczność przeglądu zasad działania podmiotów, produktów i rynków.

2.2 W połowie 2007 r. w Stanach Zjednoczonych załamała się piramida finansowa związana z kredytami hipotecznymi, ponieważ ceny nieruchomości przestały rosnąć. Na przegrzonym rynku nieruchomości, na którym panowały nierealistycznie optymistyczne oczekiwania, kredytobiorcom o niskiej zdolności kredytowej przyznawano kredyty, które były następnie przenoszone i odsprzedawane przez banki. Powstały nowe wysoce spekulacyjne produkty finansowe o niskiej przejrzystości, wymykające się wszelkiemu nadzorowi i regulacji. Jednocześnie wiele zainteresowanych podmiotów nie zdawało sobie sprawy z poziomu ryzyka.

2.3 Pęknięcie bańki na rynku nieruchomości w Stanach Zjednoczonych, ale również w niektórych państwach UE, doprowadziło w efekcie do kryzysu funduszy hedgingowych, banków inwestycyjnych i komercyjnych oraz na rynku ubezpieczeń. Szok powstały wskutek transferu ryzyka głęboko wstrząsnął globalnym sektorem finansowym. Brak pewności i zaufania między instytucjami finansowymi doprowadził do blokady wzajemnego udzielania kredytów również między instytucjami finansowymi znajdującymi się w dobrej sytuacji oraz do zaniku rynku międzybankowego.

2.4 Za pośrednictwem różnych kanałów transmisji kryzys rynku finansowego przeniósł się wreszcie na gospodarkę realną. Do jego efektów należą między innymi blokada udzielania kredytów, zwiększone koszty finansowania, ujemne efekty majątkowe związane ze spadkiem kursu akcji, załamanie się rynków eksportowych, utrata zaufania oraz korekta wartości i ryzyko strat w bilansie. Obecnie wiadomo, że na początku 2009 r. cała OECD doświadcza recesji, której długości i wielkości również eksperci nie są w stanie obecnie wiarygodnie ocenić.

3. Najpilniejsze wyzwania

3.1 W pierwszej kolejności należało zatrzymać reakcję łańcuchową na rynkach finansowych. Dla zapewnienia dalszego funkcjonowania rynków banki centralne, w szczególności EBC, zapewniły im płynność. Na szczeblu krajowym i międzynarodowym przygotowano liczne pakiety ratunkowe, zawierające na przykład takie działania jak udostępnienie kapitału czy objęcie udziałów aż do nacjonalizacji dotkniętych instytucji finansowych, gwarancje państwowe, lepsze gwarancje lokat dla oszczędzających itp. W pewnym stopniu działania te pomogły bankom w dalszym prowadzeniu ich normalnej działalności.

3.2 W drugiej kolejności należy wzmocnić gospodarkę realną. Konieczne jest przywrócenie zaufania konsumentów i inwestorów. W tym celu konieczne są działania służące ożywieniu popytu wewnętrznego i stabilizacji rynków pracy. W szczególności należy wzmocnić grupy ludności o niższych dochodach, ponieważ w szczególnym stopniu odczuwają one skutki kryzysu, ale również dlatego, że charakteryzują się one najwyższym poziomem konsumpcji krajowej.

3.3 Ponadto konieczne jest stworzenie warunków ramowych ograniczających skutki dla sektora przedsiębiorstw. Ten sektor — jako producent, inwestor, eksporter i podmiot prowadzący działalność badawczo-rozwojową — ma kluczowe znaczenie dla ponownego ożywienia gospodarki oraz w decydującym stopniu przyczynia się do tworzenia miejsc pracy, a zatem do tworzenia popytu wewnętrznego. Jednakże obok aspektów koniunkturalnych nie można zapomnieć o trwałości i kwestiach strukturalnych.

3.4 Ponadto należy dokonać reorganizacji międzynarodowej struktury finansowej oraz zapewnić skuteczniejszą regulację rynków finansowych. Konieczne jest również dokonanie pewnej zmiany przepisów w zakresie organów nadzoru i ich koordynacji, agencji ratingowych oraz prowadzenia bilansów i rachunkowości, stanowiących odpowiedni instrument dla zapobiegania kryzysom takim jak ten.

4. Rola europejskiej polityki gospodarczej

4.1 Chociaż początkowo kryzys dotyczył wyłącznie Stanów Zjednoczonych, to gospodarka europejska została w niego wciągnięta wskutek powiązań globalnych. W tej sytuacji euro sprawdziło się w swojej roli kotwicy zapewniającej stabilność. Bez wspólnej waluty skutki dla gospodarek narodowych byłyby znacznie poważniejsze. Kryzys międzynarodowy wymaga również międzynarodowej reakcji. Istnieje ogromne zapotrzebowanie na działania w ramach europejskiej polityki gospodarczej. Wyzwania opisane w punkcie 3 wymagają szybkiego, zdecydowanego, powszechnego, ukierunkowanego i skoordynowanego aktywnego działania, przy czym wiele środków ma charakter tymczasowy.

4.2 Jednocześnie należy wyciągnąć wnioski z przeszłości. Kiedy na początku dekady po pęknięciu banki internetowej i atakach terrorystycznych w Stanach Zjednoczonych wszystkie znaczące regiony świata doświadczyły wyraźnego załamania koniunktury, europejska polityka gospodarcza była jedyną, w której zrezygnowano z aktywnych działań służących ożywieniu koniunktury za pomocą polityki budżetowej i monetarnej przy wykorzystaniu strony popytowej. Przyczyniło się to do tego, że dopiero po czterech latach udało się przezwyciężyć kryzys, a wiele regionów Europy do chwili obecnej doświadcza słabości popytu wewnętrznego, co drastycznie zwiększyło wrażliwość na załamanie popytu międzynarodowego.

4.3 Kluczowe organy polityki gospodarczej zbyt późno dostrzegły powagę obecnego kryzysu. Jeszcze we wrześniu ministrowie ds. gospodarki i finansów Rady ECOFIN sceptycznie odnosili się do planu naprawy gospodarczej. Chociaż gospodarka strefy euro skurczyła się już w drugim kwartale 2008 r., jeszcze w lecie EBC ponownie podniósł główne stopy procentowe. Również brak porozumienia między szefami rządów na ich spotkaniu w sprawie kryzysu finansowego, które odbyło się w Paryżu, ograniczył nadzieje na szybkie podjęcie wspólnych działań. Zaś nieskoordynowane działania krajowe służące poprawie bezpieczeństwa lokat dla oszczędzających nie wywołały w Unii Europejskiej wrażenia zdecydowanego działania. W ten sposób wyraźnie widać, że podejmowanie zbyt wielu środków nie jest korzystne. Konieczna jest raczej lepsza koordynacja programów i pakietów działań, przede wszystkim na szczeblu krajowym.

5. Europejski plan naprawy gospodarczej Komisji Europejskiej

5.1 Tym bardziej cieszy, że Komisja Europejska wreszcie jasno zadeklarowała swoją wolę i gotowość zdecydowanego i skoordynowanego działania. Jej strategia zwalczania kryzysu finansowego powinna umożliwić rozwiązanie szeroko rozumianych problemów gospodarczych, a Europa może odegrać kluczową rolę w reagowaniu w skali globalnej na kryzys finansowy. Ponadto szefowie państw i rządów zwrócili się do Komisji o opracowanie propozycji skoordynowanego działania, chcąc przedyskutować je na grudniowym posiedzeniu. Zostały one przedstawione pod koniec listopada w formie „europejskiego planu naprawy gospodarczej”, który powinien być realizowany szybko, mieć charakter tymczasowy, być ukierunkowany na cele i skoordynowany. W rezultacie w dniach 11–12 grudnia 2008 r. w Brukseli Rada Europejska zatwierdziła właściwy plan.

5.2 Konkretnie zaproponowano impuls budżetowy w wysokości 1,5 % PKB UE, a więc 200 miliardów euro na lata 2009–2010. 170 miliardów ma pochodzić od państw członkowskich, a 30 miliardów zostanie udostępnione z budżetu UE oraz z EBI.

5.3 Oprócz wzmocnienia działań EBI, w szczególności w odniesieniu do MŚP, dzięki uproszczeniu i przyspieszeniu procedur planuje się szybsze udostępnianie środków z funduszy strukturalnych, Funduszu Spójności oraz z funduszu rozwoju obszarów wiejskich. Europejski Fundusz Społeczny powinien sfinansować działania wspierające zatrudnienie, w szczególności na rzecz najsłabszych grup społecznych, a skuteczność Europejskiego Funduszu Dostosowania do Globalizacji powinna zostać zwiększona. Ponadto przewidziano łatwiejsze warunki udzielania pomocy państwowej oraz środki przyspieszające procedury zamówień publicznych.

5.4 W ramach zwiększonej elastyczności zreformowanego Paktu Stabilności i Wzrostu działania państw członkowskich powinny stymulować popyt jako uzupełnienie dla działania automatycznych stabilizatorów poprzez wydatki państwa i/lub obniżenie podatków, a wniosek Komisji zawiera kilka konkretnych przykładów takiego działania. Zaliczają się do nich okresowo zwiększone transfery na rzecz osób bezrobotnych lub gospodarstw o niskich dochodach, inwestycje państwowe w infrastrukturę i edukację, wspieranie MŚP (na przykład pożyczki lub udział w ryzyku), przeciwdziałanie zmianom klimatu, obniżenie podatków i kosztów socjalnych dla pracodawców i pracowników oraz tymczasowe obniżenie podstawowej stawki podatku VAT. Okresowy charakter działań ma zapewniać, że w średnim i długim okresie plan naprawy gospodarczej nie zagrazi stabilności finansów publicznych.

5.5 Działania państw członkowskich powinny być podejmowane w sposób skoordynowany, ponieważ sytuacja początkowa i margines swobody decyzji poszczególnych państw są zróżnicowane. Powinny mieć one charakter tymczasowy, ponieważ należy także uwzględnić średniookresowe cele budżetowe. Te działania powinny być wspierane przez reformy strukturalne, które zapewnią lepsze funkcjonowanie rynków i zwiększenie konkurencyjności.

5.6 Należy dążyć do ścisłego powiązania planu naprawy gospodarczej z głównymi obszarami strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia (ludzie, gospodarka, infrastruktura i energia, badania i innowacje). Komisja Europejska przyjęła pakiet działań służących wdrożeniu europejskiego planu naprawy gospodarczej oraz wzmocnieniu strategii lizbońskiej na rzecz wzrostu i zatrudnienia. W roku 2009 zostaną przyjęte rozdziały zawierające ocenę postępów poszczególnych państw członkowskich, jeśli chodzi o realizację strategii lizbońskiej⁽¹⁾. W tym kontekście plan naprawy gospodarczej zawiera szerokie spektrum środków, a zadaniem każdego rządu jest wybranie z niego odpowiednich działań.

5.7 Kolejnym istotnym kierunkiem działania planu naprawy gospodarczej jest ekologiczna gospodarka, tzn. inteligentne produkty dla gospodarki niskoemisyjnej. Zaliczają się do nich inwestycje w dziedzinie efektywności energetycznej, ochrony środowiska i zmian klimatu. Również działania wspierające sektory szczególnie dotknięte przez kryzys, na przykład przemysł samochodowy i budowlany, powinny być powiązane z celami ochrony środowiska i oszczędzania energii.

5.8 Nie mniej ważne jest podkreślenie w planie konieczności skoordynowania sposobu działania w skali światowej, przy uwzględnieniu krajów wschodzących, w celu powrotu na ścieżkę wzrostu gospodarczego.

6. Pierwsza ocena EKES-u

6.1 Ocena jakościowa

6.1.1 Dokument Komisji w odpowiedniej formie wskazuje istniejące wyzwania, niezbędne działania i potrzeby. Europa musi działać w sposób szybki, odważny, ukierunkowany i ambitny. Jednocześnie Europa musi być świadoma swojego znaczenia i w pełni wykorzystać je w skali międzynarodowej.

(1) Zob. notatka prasowa „Commission decisions on the Lisbon Growth and Jobs Strategy” (IP/08/1987) ze szczegółowymi informacjami o pakiecie działań.

6.1.2 Do zatrzymania spirali recesji konieczne jest wzmocnienie zaufania i popytu. W szczególności należy w zdecydowany sposób przeciwdziałać negatywnym skutkom kryzysu dla rynków pracy i dla najsłabszych członków społeczeństwa. Dotychczasowy zestaw instrumentów polityki makroekonomicznej nie zawierał żadnych przydatnych rozwiązań istniejących problemów, ponieważ lekceważono w nim znaczenie popytu wewnętrznego dla obrotu gospodarczego. Chociaż późno, to Komisja wreszcie dostrzegła popieraną od lat przez EKES aktywną, wspierającą popyt rolę polityki budżetowej i monetarnej, która musi mieć tę samą rangę, co podażowe działania służące wspieraniu konkurencyjności. Komisja i państwa członkowskie dostrzegły wreszcie, że polityka budżetowa musi prowadzić działania ekspansywne, ponieważ w obecnej sytuacji skuteczność środków polityki monetarnej jest bardzo ograniczona.

6.1.3 W tym kontekście interesujące jest odniesienie się przez Komisję do większej elastyczności Paktu Stabilności i Wzrostu po jego reformie z 2005 r. W obecnej sytuacji należałoby z niej skorzystać, co oznacza, że w aktualnych nadzwyczajnych warunkach jednoczesnego występowania kryzysu finansowego i recesji rozsądne wydaje się tymczasowe przekroczenie limitu deficytu budżetowego wynoszącego 3 %.

6.1.4 EKES z zadowoleniem przyjmuje podkreślenie przez Komisję znacznej roli, jaką EBC ma do odegrania we wspieraniu gospodarki realnej. W tym kontekście Komisja zwraca uwagę na znaczący wkład EBC do stabilizacji rynków poprzez przyznawanie bankom kredytów oraz jego wkład w zwiększenie płynności, jak również na margines swobody przy obniżaniu stóp procentowych.

6.1.5 Oczywiście po zwalczeniu kryzysu w kolejnym okresie wzrostu gospodarczego konieczne będzie ponowne zwrócenie uwagi na średniookresowe cele budżetowe, aby nie tworzyć zagrożenia dla stabilności finansów publicznych. W tym kontekście konieczne będzie zwrócenie uwagi, aby nie doszło ponownie do nadmiernego obciążenia czynnika pracy lub do niedopuszczalnego ograniczenia świadczeń po stronie wydatków. Z tego względu już teraz należy rozważyć koncepcje udostępniające na przykład nowe źródła dochodów. Ponadto należy między innymi uwzględnić, że celu samego w sobie nie może stanowić zmniejszenie wydatków państwowych, zwiększonych w okresie kryzysu. Przy starzejącym się społeczeństwie i wysokich standardach socjalnych, jakie występują w europejskim modelu społecznym, znaczny poziom wydatków państwowych nie musi koniecznie być zły. Przeciwnie nawet te państwa, które są powszechnie chwalone za swoje skuteczne strategie flexicurity, wykazują ponadprzeciętny poziom wydatków państwa.

6.1.6 Niezbędne jest nie tylko uzupełnienie działań krajowych działaniami europejskimi, lecz także prowadzenie ich w sposób skoordynowany. Dzięki temu możliwe będzie uzyskanie pozytywnych transgranicznych skutków oraz uniknięcie problemu „pasażerów na gapę”. Państwa nieuczestniczące w realizacji planu naprawy gospodarczej mogą zmniejszać skuteczność działań. A tym państwom, które aktywnie stabilizują cykl koniunkturalny, zostanie przypięta etykieta deficytowych grzeszników. Zatem z ogólnego punktu widzenia szczególną odpowiedzialnością są obciążone te państwa, które wskutek swojej wielkości w znaczny sposób wpływają na sytuację ogólną i które dysponują relatywnie dużym marginesem swobody budżetowej.

6.1.7 Należy również pozytywnie ocenić to, że przy wspieraniu wzrostu nie lekceważy się celów odnoszących się do ochrony środowiska, zmian klimatu i energetyki oraz nie traci się z oczu kwestii wykraczających poza granice wysoko rozwiniętych krajów uprzemysłowionych. W perspektywie globalnej istotne jest również przeciwdziałanie nieuzasadnionym środkom protekcjonistycznym.

6.2 Ocena ilościowa

6.2.1 W niniejszej opinii EKES chciałby skoncentrować się na ogólnej ocenie makroekonomicznej. Jednakże Komitet będzie kontynuował swoje prace, a w kolejnej opinii szczegółowo zbada i oceni wnioski legislacyjne oraz decyzje. Jej zadaniem będzie przedyskutowanie niezbędnych zmian przepisów dotyczących pomocy państwa, na przykład zmiany zasad rządzących Funduszem Dostosowania do Globalizacji. Konieczne będzie krytyczne zbadanie przydatności niektórych środków pochodzących z szerokiego „zestawu narzędzi” zaproponowanego przez Komisję. Zalicza się do nich na przykład niepodlegające dyskusji obniżenie składek socjalnych czy stawek podatku VAT od usług pracochłonnych. Konieczne jest również zbadanie zagadnienia wpływu przydzielania dotacji czy programów na równą konkurencję.

6.2.2 Ponieważ pakiet służący ożywieniu koniunktury ma być uzupełniony reformami strukturalnymi, należy zwrócić uwagę, aby nie były one sprzeczne z celem ożywienia popytu. Należy zaproponować raczej takie reformy strukturalne, które byłyby akceptowalne społecznie i sprzyjałyby wzrostowi i zatrudnieniu.

6.2.3 W każdym razie należy krytycznie ocenić to, że suma 200 miliardów euro w okresie dwóch lat wydaje się zdecydowanie większa niż jest w rzeczywistości. Zdecydowanie mniejszą jej część stanowią „świeże” środki. Przecież jeśli chodzi o środki pochodzące z budżetu UE czy z Europejskiego Banku Inwestycyjnego, mamy do czynienia jedynie z przesunięciem już przewidzianych płatności. Zaś w odniesieniu do działań krajowych często mamy do czynienia nie z nowymi, dodatkowymi inicjatywami, lecz z wykazem środków, które były planowane lub nawet już zatwierdzone przez rządy krajowe nawet bez planu naprawy gospodarczej UE.

Bruksela, 15 stycznia 2009 r.

Przewodniczący
Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego
Mario SEPI

7. Reorganizacja rynków finansowych

7.1 Dwa ciężkie kryzysy w krótkim odstępie czasu są wystarczającym powodem do nowego uregulowania rynków finansowych, a więc handlu, produktów, podmiotów, nadzoru, agencji ratingowych itp., i to zarówno w UE, jak i w szczególności na szczeblu globalnym. Jest to konieczne do możliwie jak najszybszego przywrócenia zaufania do instytucji finansowych, między innymi instytucjami oraz ze strony inwestorów i konsumentów. Reforma rynków finansowych oraz szybkie przywrócenie ich sprawności stanowią podstawowe warunki do tego, aby mogły one znowu realizować swoje zadanie wspierania gospodarki realnej — a więc do tego, aby działania służące ożywieniu koniunktury były skuteczne.

7.2 Europa bezkrytycznie naśladowała wiele koncepcji pochodzących ze Stanów Zjednoczonych, począwszy od wprowadzenia tak zwanych innowacji finansowych, przez finansowanie systemów emerytalnych, po przepisy w dziedzinie rachunkowości — ze znanymi złymi skutkami. Z tego względu w przyszłości należy w większym stopniu uwzględnić europejskie perspektywy, mocne strony, doświadczenia i tradycje, do których zaliczają się takie cechy szczególne, jak spółdzielcze formy organizacji. Jednocześnie należy w większym stopniu wykorzystać „masę krytyczną” strefy euro, zwiększoną dzięki rozszerzeniom. Szczyt G-20 w Waszyngtonie przyniósł pozytywne sygnały, a osiągnięte tam rezultaty muszą obecnie być w dalszym ciągu rozwijane i uwzględniać przy tym zbliżający się kolejny szczyt G-20 w dniu 2 kwietnia 2009 r. w Londynie.

7.3 W planie naprawy gospodarczej Komisji nie wspomina się o niezbędnej reorganizacji i nowej regulacji rynków finansowych. EKES wyraża nadzieję, że jest to skutkiem wyłącznie planowanej przez Komisję inicjatywy „Nadzór nad rynkami finansowymi UE”, która zostanie przyjęta w lipcu 2009 r. Przy reorganizacji warunków ramowych konieczne będzie sprawdzenie tych badań naukowych, które wskazują, że na rynkach spekulacyjnych systematycznie dochodzi do nadużyć w obu kierunkach w wyniku zachowań stadnych, również ze względu na oparte na modelach komputerowych systemy i decyzje dotyczące działań podejmowanych przez istotnych dużych uczestników rynku. EKES zastrzega sobie możliwość zgłoszenia w późniejszym terminie swoich odpowiednich wniosków i propozycji oraz wskazuje w tym kontekście na organizowaną przez siebie w dniach 22–23 stycznia 2009 r. w Brukseli konferencję „Rien ne va plus — perspektywy odbudowy europejskiej społecznej gospodarki rynkowej po upadku »kapitalizmu loteryjnego«”.